

לומדים ביחד

למה אני

- על רגל אחת: שאלות קיומיות והתמודדות עם קשיים. שלושה מבטים של אמונה:
1. העולם הזה מלא בקשיים.
 2. הקשיים שלי מותאמים ליכולת שלי ובידי להתגבר עליהם.
 3. אין מקרה בעולם יש דין ויש דיין.

רציונאל:

יסודותיו של בניין הנפש, הם לא רק סימני קריאה, עולם האמונה צומח ומעמיק שורשים, לעיתים דווקא מכח סימני השאלה. מותר להרהר גם באירועים אישיים מחיינו ולתהות: איפה היה האלוקים כשכאב לנו? לשאול שאלות על דברים שקורים בעולם בכלל, ולאדם עצמו בפרט זה צורך אנושי. האמונה והמחשבה שיש סיבה מסויימת שהדברים קורים הן לב ליבה של האמונה בבורא. לא באנו לשבת על כסא הכבוד וליטול את שרביטו של בורא עולם. אך כן באנו להטות אוזן לצורך האנושי בחיפוש אחר מענה לשאלות, והחובה המוטלת עלינו לבחון מה ה', בפועל במציאות, שואל מעמנו. לאור כל זאת, נבקש להבהיר שבשיעור זה לא נחפש תשובות, אלא נחפש אמונה. "חישולה של אמונה - הוא בעת שלוה, מבחנה - הוא בעת משבר, ותקומתה - על ידי התמודדות". (הרב נריה גוטל). במפגש הקרוב נפסע בין שלושת השלבים, בדרך להבנת מהות הצער והקושי בעולם.

תובנות עיקריות:

- שלב א': העולם מלא תלאות ויש להתכונן אליהן. הצעד הראשון לבניית עולם פנימי מחושל ויציב הוא ההבנה שהקשיים הם חלק בלתי נפרד מהעולם. לכל אחד בתחומנו, ולכל אחד בעוצמה ובזמנים שונים. רבנו תם כותב כי האדם צריך להתייחס לעולם הזה כאל 'נוה התלאות'. מקום מוכן ומזומן להתמודדויות ונסיונות. ציפייה שכזו לא מסוגלת אמנם להמעיט מעצמת ההתמודדות, אך קיים סיכוי רב יותר שהאדם לא יתמוטט לחלוטין, אם עוד לפני שמגיע הקושי, יידע כי הוא מוכן ומזומן להגיע בעתיד הקרוב או הרחוק, ואחריו תבוא תקופה של התרוממות וקימה והמשך של התקדמות וצעידה בחיים. אדם שלא ממתין לקשיים בעיתות שלוה לא יהיה מוכן אליהם ברגע שיגיעו, ואמונתו ויציבותו תתערער עוד יותר.
- ניתן להוסיף, כי עצם הציפייה שהחיים יהיו מושלמים תמיד היא דמיונית ולרוב היא זו שיכולה לגרום להאדם להתייאש כי חייו לא מושלמים. רבנו תם מדגיש כי על האדם להפנים כי אין דבר כזה חיים מושלמים.
- בעידן של היום קיים מרדף בלתי פוסק אחרי מושלמות מוחצנת. כל תמונה עוטה על עצמה פילטרים רבים. אנשים "משתפים" רק על דברים טובים ושמחים מחייהם. ולכן לאדם שנחשף לעולם דרך המדיות האלו, יש לפעמים מחשבה כי החיים של כולם מושלמים ורק שלו לא. זה שקר! לכולם יש קשיים אך אנשים לא משתפים בהם. אין אדם שלא חווה קשיים והתמודדויות. מה שמחזק את האפקט הזה הוא שבדיוק מה שחסר לי יש לשני, אך אני לא שם לב לכך שמה שחסר אצלו קיים אצלי ומובן לי מאליו.
- שלב ב': האדם הוא שליח בעולם. שליחותו מותאמת לכוחותיו וכל קושי או אתגר הוא ברמה שאיתה האדם מסוגל להתמודד, אם יבחר בכך. פעמים רבות עצם האמונה שאני מסוגל להתגבר, יש בה כדי לתת לאדם כח להתגבר. מחשבה ש"זה גדול עלי" היא מחשבה שמחדירה באדם יאוש וטעות כי קיים בעולם חוסר צדק. לעולם לא נבין מדוע דוקא לפלוגי קרה מקרה קשה או מצער, אך עצם העובדה שזה קרה לו- מעידה כי בכוחו לצמוח מתוך המשבר הזה. לא תמיד זה יהיה קל, בודאי שזה לא יהיה מהיר- אך אם האדם יבחר בהתמודדות מתוך ידיעה שהדבר בכוחותיו הוא עתיד לקום ולהמשיך הלאה.

- הרב סולוביצ'יק כותב כי האדם הוא שליח בעולם. שליח, הוא אדם שמבצע תפקיד ולא אדם שבא להינות או לדאוג לסיפוקו האישי. ממש כמו ששליח של בית עסק או מסעדה לא מגיש למזמינים את מה שהוא אוהב לאכול בעצמו, אלא את מה שביקשו ממנו, ולא נוסע בדרך האהובה עליו אלא בדרך היעילה והקצרה ביותר- כך האדם צריך להתייחס אל עצמו בעולם הזה, כמקיים שליחות ותפקיד מסויים. מבט זה נותן לאדם אמונה שהקשיים שקורים "דוקא לו" מתאימים לשליחות הספציפית שלו.
- שלב ג': אין מקרה בעולם, יש דין ויש דיין. שום אירוע לא בא במקרה או בטעות. מחשבות כמו "מה היה קורה אילו..." שנוטים אנשים שחוו קושי מסויים לחשוב, אינם נחלתם של אנשי האמונה. הרמב"ם כותב כי מצוות התקיעה בחצוצרות [שבהן יש להריע כאשר מגיע צרה על עם ישראל], באה כדי לעורר את בני האדם על כך שאין צרה שמגיע בחינם. לכל צרה יש שולח, ולכל דבר יש סיבה. גם אם אין הסיבה מובנת מייד- היא קיימת. ועל האדם לבדוק האם יש דופי במעשיו ולתקנו.
- הרמב"ם מבקש להניח לפתחנו, הנחת יסוד בעולם באמונה והיא: "אין מקרה בעולם". על הפרט והכלל להתפלל שבמסע שלנו בעולם לא נעמוד בפני שום ניסיון וצרה, אך ביסוד הכל הוא להאמין כשכבר כן הגיעה, חס וחלילה, הצרה, שהיא באה בשל מעשינו הרעים. רק הבנה כזו, רק לקיחת אחריות וחזרה בתשובה, יכולים לגרום שהצרה תסור מעמנו. אך אם יעמוד האדם ויחשוב ש"דברים קורים בעולם", "יש אסונות", "כל משפחה והתיק שלה" ועוד ועוד... – הרי זו דרך אכזריות, והדבר יגרום לריבונו של עולם להוסיף לנו צרה נוספת עד שנבין שמה שקרה אירע בגלל מעשינו.
- הדברים של הרמב"ם הם דברים קשים. צרה אינה סטיסטיקה. אסון הוא לא מקרה. טרגדיה בכל רמה שהיא היא מסר ברור משמים לעם שיש לקום ולעשות מעשה. לפי הרמב"ם – הצרות הם תמרוז לאדם המציין את הצורך לחפש במעשיו ולתקן את הדרוש.
- חשוב להדגיש- כי לא תמיד יוכל האדם [או מישהו אחר] להגיד בוודאות מה הסיבה, אלא יש להסתכל על הצרה כסמן כללי לכך שעל האדם או העם לתקן את מעשיהם ולשים לב אליהם יותר.
- רעיון לסיום המופיע בדברי הרב דסלר בא לבטא כי האדם לעולם לא יוכל לתפוס את כל התמונה ביחס לדברים שקורים בעולם. היכולת להבין את הבורא דומה לאדם המציץ דרך חור המנעול שרואה רק חלק קטן מאד מהתמונה. ולכן אי אפשר לפעם לתפוס את העניין בשלמותו וכהויותו, ומצד שני יש בכך נחמה מסויימת כי אם אני רואה את אותה "יד כותבת" [פעולת הבורא בעולם] אזי ברור כי יש שם גם ישות תבונית ש"מפעילה" את אותה היד.

דגשים ללימוד המקורות, ליחידות הפתיחה והסיכום:

- השיעור נוגע במושג מאד מופשט והוא: אמונה. בשיעור זה לא מוסבר המושג אמונה במשמעות של "אמונה בבורא", אלא כפי שמשתמשים בו בשפת העם ["יש לי אמונה" וכו']. לכן מטבע הדברים יש לשקול את התאמתו לקבוצה. מתאים מאד לסגנון קבוצה "מסורתית", היות ומדובר על הנחות יסוד רחבות שכוללות אמונה בקיום הבורא וכו'.
- בהתאם לקבוצה יש לשקול שימוש בביטוי "יציבות נפשית" במקום המילה "אמונה".
- פעמים רבות יש בקבוצה מישהו שחווה משבר אישי בחייו, השיעור כשהוא מועבר נכון יכול להפוך למקור של כח, אך מנגד יכול "לדרוך על הפצעים" ולעורר קושי מסויים, לכן יש להיות ערים לכך, ולומר את הדברים כאילו מולנו יש מישהו שחווה טרגדיה אישית. עלינו להרים את המבט לאמונה, לאופטימיות ולכח, ולא חלילה לשפוט או להרחיק [במיוחד סביב דברי הרמב"ם שקשיים וצרות מגיעים בגלל המעשים שלנו].
- לשיתוף האישי יש אפקט טוב מאד בשיעורים מהסוג הזה. לפי העניין אפשר גם להוסיף הקרנת סרט על התמודדות מעוררת השראה עם קשיים. [מיטויוב: ראיון עם הרב לאו, או עם מרים פרץ וכד'].